



**INTERNATIONAL TEST COMMISSION  
COMMISSION INTERNATIONALE DES TESTS**

---

# **Internasjonale retningslinjer for bruk av tester**

**Versjon 2000**



Norsk **NPF** Psykologforening

# **Internasjonale retningslinjer for bruk av tester**

**Versjon 2000**

Norsk Psykologforening gjorde 10.02.2000 følgende vedtak:  
*ITC-International guidelines for test-use, versjon 2000*  
*vedtas som standarder for norske psykologers testbruk*

Rådet for International Test Commission vedtok formelt disse  
Retningslinjer i sitt møte i juni 1999 i Graz, Østerrike.  
European Federation of Professional Psychologists Associations' Task Force on  
Tests and Testing har også anbefalt Retningslinjene i sitt møte i juli 1999 i Roma.

Tillatelse til å sitere fra eller gjengi innholdet i dette dokument  
må søkes om skriftlig fra sekretæren i ITC.

# INNHold

<b>TAKK</b> .....	4
<b>INNLEDNING OG BAKGRUNN</b> .....	5
Behovet for internasjonale Retningslinjer .....	5
Utvikling av Retningslinjene .....	6
<b>RETNINGSLINJENE</b> .....	9
Hovedformålet .....	9
Rekkevidden av Retningslinjene .....	9
Hvem Retningslinjene er til for .....	10
Kontekstfaktorer .....	11
Kunnskap, Forståelse og Ferdighet .....	11
<b>1. TA ANSVAR FOR ETISK TESTBRUK</b> .....	14
1.1 Opptre på en profesjonell og etisk måte .....	14
1.2 Forsikre at de har kompetanse i testbruk .....	14
1.3 Ta ansvar for deres bruk av tester .....	14
1.4 Forsikre at testmaterialer oppbevares sikkert .....	15
1.5 Forsikre at testresultater behandles konfidensielt .....	15
<b>2. FØLG GOD PRAKSIS VED BRUK AV TESTER</b> .....	16
2.1 Vurdere den potensielle nytten av testing i en vurderingssituasjon .....	16
2.2 Velge teknisk godt utformede tester som passer til situasjonen .....	16
2.3 Overveie i tilstrekkelig grad spørsmål om rettferdighet i testing .....	17
2.4 Gjøre nødvendige forberedelser for testopptaket .....	18
2.5 Administrere testene på riktig måte .....	19
2.6 Skåre og analysere testresultater nøyaktig .....	19
2.7 Tolke resultater på en passende måte .....	20
2.8 Formidle resultatene klart og presist til de det angår .....	21
2.9 Gjennomgå testens egnethet og dens bruk .....	21
<b>REFERANSER</b> .....	22
<b>VEDLEGG A:</b> RETNINGSLINJER FOR EN SKISSETT POLITIKK FOR TESTING .....	23
<b>VEDLEGG B:</b> RETNINGSLINJER FOR UTVIKLING AV KONTRAKTER MELLOM PARTER INVOLVERT I TESTPROSESSEN .....	25
<b>VEDLEGG C:</b> MOMENTER TIL OVERVEIELSE NÅR MAN FORBEREDER TESTING AV MENNESKER MED FUNKSJONSHEMMING .....	27

## TAKK

Retningslinjene ble utferdiget for ITCs Råd av Professor Dave Bartram. Forfatteren er takknemlig for assistanse fra Iain Coyne i gjennomføringen av prosjektet, og takker følgende som deltok på samlingen i Dublin i 1997 og som ga viktige bidrag til utviklingen av de nåværende Retningslinjer.

Ms. Dusica Boben, Produktivnost, SLOVENIA;  
Mr. Eugene Bruke, British Psychological Society, ENGLAND;  
Dr. Wayne Camara, The College Board, USA;  
Mr. Jean-Louis Chabot, ANOP, FRANCE;  
Mr. Iain Coyne, University of Hull, ENGLAND;  
Dr. Riet Dekker, Swets and Zeitlinger, NETHERLANDS;  
Dr. Lorraine Eide, US Office of Personnel Management, USA;  
Prof. Rocio Fernandez-Ballesteros, EAPA, SPAIN;  
Mr. Ian Florance, NFER-NELSON, ENGLAND;  
Prof. Cheryl Foxcroft, Test Commission of South Africa, SOUTH AFRICA;  
Dr. John Fremer, The College Board, USA;  
Ms. Kathia Glabeke, Commissie Psychodiagnostiek, BELGIUM;  
Prof. Ron Hambleton, University of Massachusetts at Amherst, USA;  
Dr. Karin Havenga, Test Commission of South Africa, SOUTH AFRICA;  
Dr. Jurgen Hogrefe, Hogrefe & Huber Verlagsgruppe, GERMANY;  
Mr. Ralf Horn, Swets and Zeitlinger, GERMANY;  
Mr. Leif Ter Laak, Saville & Holdsworth Ltd., ENGLAND;  
Dr. Pat Lindley, British Psychological Society, ENGLAND;  
Mr. Reginald Lombard, Test Commission of South Africa, SOUTH AFRICA;  
Prof. Jose Muniz, Spanish Psychological Association, SPAIN;  
Ms. Gill Nyfield, Saville & Holdsworth Ltd., ENGLAND;  
Dr. Torleiv Odland, Norsk Psykologforening, NORWAY;  
Ms. Berit Sander, Danish Psychologists' Association, DENMARK;  
Prof. Francois Stoll, Federation Suisse des Psychologues, SWITZERLAND.

Forfatteren retter også en takk til de mange andre personer og organisasjoner som gav tilbakemeldinger i de forskjellige stadier av konsultasjon og i presentasjoner på konferanser.

## INNLEDNING og BAKGRUNN

### Behovet for internasjonale Retningslinjer

Fokus for International Test Commission (ITC) sitt prosjekt er å utvikle retningslinjer for god testbruk, og å fremme best mulig praksis ved vurdering. Arbeidet som hittil er gjort ved ITC for å fremme god praksis i tilpasning av tester (Hambleton, 1994; Van de Vijver, F. & Hambleton, R., 1996) er et viktig skritt i retning av å sikre lik kvalitet av tester som blir tilpasset for bruk i forskjellige kulturer og språk. På sitt møte i Aten i 1995 vedtok ITC's Råd et forslag om å utvide dette målet til å omfatte retningslinjer for rettfærdig og etisk bruk av tester, som kunne gi grunnlag for en standard for opplæring og spesifisering av testbrukernes kompetanse.

Det er mange grunner til at retningslinjer for testbruk trengs på et internasjonalt nivå:

- Ulike land er høyst forskjellige mht. i hvilken grad – hvis i det hele tatt – de kan utøve kontroll ved lov over testbruk og konsekvensene av testbruk for de som blir testet. Noen nasjonale fagsammenslutninger har lovfestet registrering av psykologer, andre ikke; noen har muligheter for kontroll av testbruk-standarden til ikke-psykologer, andre ikke. At det foreligger et sett internasjonalt aksepterte retningslinjer vil kunne gi nasjonale psykologforeninger og andre relevante fagorganer og -organisasjoner støtte til disse organisasjoners forsøk på å utvikle standarder i land hvor slike standarder i dag enten er mangelfulle eller ikke-eksisterende.
- Hvem som har tilgang til å kjøpe eller bruke testmaterialer varierer meget fra land til land. I noen land er tilgjengelighet begrenset til psykologer, i andre land til brukere registrert hos formelt godkjente nasjonale testutgivere, i atter andre står testbrukere fritt til å motta testutstyr uten begrensninger fra utgivere innenlands eller direkte fra utenlandske utgivere.
- Et antall velkjente instrumenter har dukket opp på Internett til tross for copyright, uten å opplyse om testforfatterne eller -utgiverne, og uten hensyn til spørsmål om testsikkerhet.
- Innenfor seleksjons-området har dagens større mobilitet mellom land mht. arbeidskraft økt behovet for tester som kan brukes i forhold til arbeidssøkere fra forskjellige land – ofte ved at testene administreres i ett land på vegne av en potensiell arbeidsgiver i et annet.
- Arbeidet er i gang i USA og Storbritannia mht. bruken av Internett for vurdering i både yrkes- og utdanningssammenheng. Dette reiser et vell av spørsmål i forhold til standarder for administrering og kontroll av testprosessen, inkl. test-sikkerhet.

## Mål og målsettinger

Prosjektets langsiktige mål omfatter å lage et sett retningslinjer i forhold til den nødvendige kompetanse (kunnskap, ferdigheter, evner og andre personlige karakteristika) hos testbrukere. Denne kompetansen spesifiseres som målbare atferdskriterier. Disse kriteriene utgjør grunnlaget for å utvikle spesifiseringer av bevis på kompetansen som kan forventes av én som søker kvalifisering som testbruker.

### Slik kompetanse må dekke følgende temaer:

- profesjonelle og etiske standarder i testbruk,
- rettigheter for testtakeren og andre parter involvert i testprosessen,
- valg og evaluering av alternative tester,
- testadministrering, skåring og tolkning,
- rapportskriving og tilbakemelding.

I og med at de relaterer direkte til forhold vedrørende testbruk, har Retningslinjene også implikasjoner for:

- standarder for testkonstruksjon,
- standarder for brukerdokumentasjon, dvs. tekniske og brukermanualer,
- standarder for regulering av forsyningen og tilgjengeligheten av tester og informasjon om tester.

De nåværende Retningslinjer representerer arbeidet til spesialister i psykologisk og opplæringsrelatert testing (dvs. psykologer, psykometikere, testutgivere og -utviklere) fra et antall forskjellige land. Dette dokumentets intensjon er ikke å «finne opp» nye retningslinjer, men å trekke sammen de felles tråder som går gjennom eksisterende retningslinjer, standarder for praksis og andre relevante dokumenter, og å danne en sammenhengende struktur som disse kan bli forstått og brukt innenfor.

## Utvikling av Retningslinjene

Retningslinjene bør betraktes som referansepunkter som eksisterende lokale standarder kan sammenlignes med mht. dekningsgrad og internasjonal samstemthet. Ved å bruke Retningslinjene som referansepunkter eller grunnlag for utvikling av lokalt gjeldende dokumenter (f.ek.s standarder for praksis, uttalelser om testtakeres rettigheter) fremmes et høyt nivå av samstemthet over nasjonale grenser.

Arbeidet med Retningslinjene begynte ved å trekke sammen materialer ang. teststandarder, standarder for praksis, testbruk osv. fra flere ulike land.<sup>1</sup> Selv om de er basert på alle disse kildene har de nåværende Retningslinjer vært særlig påvirket av:

<sup>1</sup> En liste over alle materialer brukt som informasjonsgrunnlag i prosessen kan fås ved henvendelse til forfatterne.

- The Australian Psychological Society (APS) *Supplement to guidelines on the use of Psychological Tests* (Kendall et al., 1997).
- The British Psychological Society (BPS) *Level A and Level B standards for occupational test use* (Bartram, 1995, 1996).
- The American Educational Research Association (AERA), American Psychological Association (APA), & National Council on Measurement in Education (NCME) (1985) *Standards for educational and psychological testing*.
- American Association for Counseling and Development (AACD) *Responsibilities of Users of Standardized Tests* (Schafer, W.D., 1992).
- The CPA (Canadian Psychological Association, 1987) *Guidelines for Educational and Psychological Testing*.

APS-dokumentet har vært særlig verdifullt, da dette samler mye av hva det BPS og de amerikanske skriv inneholder, såvel som det inneholder elementer fra utgivelser fra South African National Institute for Psychological Research (NIPR) og forskjellige utgiveres veiledninger for testbruk. Det inneholder også mye av det som er kommet fra seminararbeidet til Joint Committee on Testing Practices (JCTP) Test User Qualifications Working Group (TUQWG) ang. en databasert tilnærming for å fremme god testbruk (f.eks Eyde et al., 1988, 1993; Moreland et al., 1995), og arbeidet til JCTP på *Code of Fair Testing Practices in Education* (JCTP, 1988; Fremer, Diamond & Camara, 1989).

Innholdet i primærkildene ble analysert og utsagn kategorisert i 14 hovedrubrikker. Der det passet ble ett utsagn formulert som uttrykk for en felles mening fra forskjellige kilder. Utsagn ble også modifisert i format for å kunne passe inn i et felles oppsett (f.eks: «Kompetente testbrukere vil forsøke å...» eller «Kompetente testbrukere kan...»).

Denne første strukturen av 14 hovedrubrikker og deres innhold ble uttrykt i førsteutkastet: Rammedokumentet. Dette utgjorde materialet til et internasjonalt arbeidsseminar holdt i Dublin i juli 1997. Hensikten med ITC Workshop var å se på og kritisk vurdere alle aspektene i rammedokumentet, med sikte på å produsere utkastet til et sett retningslinjer som kunne ha internasjonal aktualitet og aksept. I løpet av arbeidsseminaret ble Rammedokumentet gjennomgått i detalj, og forbedringer ble foreslått mht. form, struktur og innhold. Etter arbeidsseminaret ble dokumentet gjennomgående revidert (Versjon 2.0) og sirkulert til alle som hadde deltatt, for kommentar. Et utkast til konsultasjonsdokument (Versjon 3.1) som inneholdt alle de innsendte kommentarer og forslag ang. Versjon 2.0 ble utferdiget.

Kopier av Versjon 3.1 konsultasjonsdokumentet og et strukturert respons skjema ble sendt ut til et bredt utvalg av nøkkelpersoner og -organisasjoner til kommentar. Totalt 200 eks. ble sendt ut. Totalt ble 28 detaljerte svar mottatt, inkl. fellessvar fra APA, BPS og noen andre europeiske fagsammenslutninger. I løpet av sommeren

1998 ble Retningslinjene revidert i lys av disse kommentarene, og 200 eks. (Versjon 4.1) ble sendt ut til videre konsultasjon. Totalt ble 18 formelle responser mottatt i denne andre konsultasjonsrunden. I tillegg ble støttende uformelle kommentarer gitt av mange som hadde mottatt konsultasjonsdokumentet ved e-post eller i møter.

Ved fremleggelse av den nåværende versjon av Retningslinjene (Versjon 2000) har man gjort sitt ytterste for å ta denne responsen i betraktning. Uten unntak var responsen konstruktiv og til hjelp.<sup>2</sup>

Disse Retningslinjer skal betraktes som støttende heller enn begrensende. Vi må sikre at Retningslinjene står for universelle nøkkelprinsipper for god testbruk, uten å forsøke å tvinge ensretting på legitime forskjeller i fungering og praksis mellom forskjellige land eller mellom forskjellige bruksområder.

Den foreslåtte strukturen skiller mellom tre hovedtyper av kompetanse:

1. Profesjonelle og etiske standarder for god praksis, som berører måten som testprosessen blir utført på, og hvordan testbrukerne forholder seg til andre involvert i prosessen.
2. Kunnskapen, forståelsen og ferdighetene i forhold til testprosessen: det som testbrukere må kunne besitte av kompetanse.
3. Kunnskapen og forståelsen som er nødvendig for å kunne informere om testprosessen, som et nødvendig grunnlag.

Disse tre komponenter er forskjellige, men uløselig sammenknyttet i praksis. Retningslinjene begynner med et *hovedformål*. Dette kan karakteriseres som «misjons-utsagnet» for testbrukere. Det gir et fokus for utviklingen av retningslinjene. Hver retningslinje definerer ett aspekt av testbrukerkompetanse som bidrar til hovedformålet.

Sammen med hovedformålet beskriver *uttalelsen om rekkevidden* hvem Retningslinjene gjelder for, hvilke vurderingsformer de forholder seg til, og vurderingskontekstene.

Dette dokumentet inneholder:

1. Hovedformål og uttalelser om rekkevidde.
2. Spesifiseringer av testbrukerkompetanse i forhold til etisk testbruk.
3. Spesifiseringer av testbrukerkompetanse i forhold til god praksis ved bruk av tester.

<sup>2</sup> En detaljert rapport m.h.t. resultatene av 1. konsultasjon ble gitt til ITC Rådsmøte i aug.-88.

En rapport om 2. konsultasjon samt Versjon 5.0 av Retningslinjene ble gitt til ITC Rådsmøte i juni-99. Versjon 2000 inneholder noen mindre redaktørendringer i forhold til Versjon 5.0.



## RETNINGSLINJENE

### Hovedformålet

*En kompetent testbruker vil bruke tester hensiktsmessig, med profesjonalitet og på en etisk forsvarlig måte, og tar i betraktning behov og rettigheter til de involverte i testprosessen, grunnene for testing og formålet med testing, og den bredere konteksten som testingen foregår i.*

*Dette resultatet oppnås ved å sikre at testbrukeren har den nødvendige kompetanse for å kunne fullføre testprosessen, og den kunnskapen og forståelsen av tester og testbruk som informerer og danner grunnlag for denne prosessen.*

### Rekkevidden av Retningslinjene

Ethvert forsøk på å gi en presis definisjon av «test» eller «testing» som prosess vil sannsynligvis mislykkes da den vil ha tendens til å utelate noe prosedyrer som bør inkluderes, og inkludere andre som bør utelates. Etter Retningslinjenes hensikt bør uttrykkene «test» og «testing» tolkes bredt. Om en vurderingsprosedyre heter «test» eller ikke, er uvesentlig. Herværende Retningslinjer vil være aktuelle for mange vurderingsprosedyrer som ikke heter «tester» eller som forsøker å unngå å betegnes som «test». Heller enn å gi en enkeltstående definisjon, forsøker de følgende utsagn å kartlegge terrenget som dekkes av Retningslinjene.

- Testing innbefatter et bredt spekter av prosedyrer til bruk i psykologisk, yrkesmessig og opplæringsrelatert vurdering.
- Testing kan inkludere prosedyrer for å måle både normale og avvikende eller dys-funksjonelle atferder.
- Testprosedyrer er normalt utformet for administrering under nøye kontrollerte eller standardiserte forhold som innebærer systematiske skåringsprotokoller.
- Disse prosedyrer gir mål på prestasjon og innbefatter å trekke konklusjoner fra utdrag av atferd.
- De inkluderer også prosedyrer som kan resultere i kvalitativ klassifisering eller sortering av mennesker (f.eks. etter type).

En hvilken som helst prosedyre brukt til «testing» på måten beskrevet ovenfor, bør betraktes som en «test», uansett dens administreringsmåte, uansett om den ble utviklet av en profesjonell testutvikler, og uansett om den innbefatter bruk av spørsmål, eller krever utførelse av oppgaver eller operasjoner (f.eks arbeidsprøver, psykomotoriske tracking-tester).

Tester bør være støttet ved dokumentasjon mht. reliabilitet og validitet for deres formål. Dokumentasjon som støtter konklusjonene som kan trekkes fra testskårene bør foreligge. Denne dokumentasjonen bør være tilgjengelig for testbrukeren og tilgjengelig for uavhengig innsyn og evaluering. Der hvor vanskelig tilgjengelige

tekniske rapporter inneholder viktig dokumentasjon, bør testens distributør gi en oppsummering med referanser.

Retningslinjene for testbruk som her presenteres bør betraktes som gjeldende for alle slike prosedyrer, om de blir kalt for «psykologiske tester» eller «opplæringsrelaterte tester» eller ikke, og om de blir tilstrekkelig støttet av tilgjengelig teknisk dokumentasjon eller ikke.

Mange av Retningslinjene vil også gjelde for andre vurderingsprosedyrer som ligger utenfor området «tester». De kan ha relevans for enhver vurderingsprosedyre som blir brukt i situasjoner der vurderinger av mennesker har en seriøs og meningsfull hensikt, og hvor de hvis misbrukt kan resultere i personlig tap eller psykisk ubehag (f.eks. intervjuer i forbindelse med ansettelse, arbeidsprestasjonsvurderinger, diagnostiske vurderinger av behov for læringsstøtte).

Retningslinjene gjelder ikke for bruk av materialer som kan ha en overfladisk likhet med tester, men som alle parter medgir har til hensikt å bli brukt kun til å more eller underholde (f.eks. spørreskjemaer om livsstil i blader eller aviser).

### **Hvem Retningslinjene er til for**

Retningslinjene gjelder bruk av tester i profesjonell praksis. Som sådan er de primært rettet mot:

- de som kjøper og har testmaterialer,
- de som er ansvarlig for å velge ut tester og avgjøre hvordan testene skal brukes,
- de som administrerer, skårer eller tolker tester,
- de som gir råd til andre på grunnlag av testresultater (f.eks. konsulenter innenfor personalutvalgelse, utdannings- og yrkesrådgivere, trenere, planleggere),
- de som involveres i prosessen rundt rapportering av testresultater og tilbakemelding til de som har blitt testet.

Retningslinjene vil ha relevans til andre involvert i bruk av tester som definert ovenfor. Disse inkluderer:

- de som utvikler tester,
- de som gjør tester tilgjengelige,
- de som driver opplæring av testbrukere,
- de som tar tester og deres pårørende (f.eks. foreldre, ektefeller, partnere),
- profesjonelle organisasjoner og andre foreninger som interesserer seg for bruken av psykologiske og opplæringsrelaterte tester, og
- myndigheter og politikere.

Mens hensikten primært er rettet mot profesjonell praksis, vil de fleste aspekter av god testbruk beskrevet i Retningslinjene også være relevante for de som bruker tester kun til forskningsformål.

Intensjonen med Retningslinjene er ikke å dekke enhver type vurderingsteknikk (f.eks. ustrukturerte eller semi-strukturerte intervjuer, vurderte gruppeaktiviteter) eller enhver situasjon der vurdering skjer (f.eks. arbeidsvurderingssentre). Men mange av Retningslinjene kan nok brukes i vurderingssituasjoner og til mer generelle formål enn bare psykologisk og opplæringsrelatert testing (f.eks. bruk av vurderingssentre for plassering eller seleksjon av arbeidstakere, semi-strukturerte og strukturerte intervjuer, og vurdering for seleksjon, yrkesrådgivning og veiledning).

### **Kontekstfaktorer**

Retningslinjene kan anvendes internasjonalt. De kan brukes til å utvikle spesifikke lokale standarder gjennom en kontekstualiseringsprosess. Det erkennes at det er mange faktorer som påvirker hvordan standarder kan utarbeides og omsettes i praksis. Slike kontekstfaktorer må tas i betraktning på lokalt nivå ved tolkning av Retningslinjene og definering av hva disse kan bety i praksis i en bestemt setting.

Faktorene som må tas i betraktning når Retningslinjene blir omarbeidet til spesifikke standarder, inkluderer:

- sosiale, politiske, institusjonelle, språklige og kulturelle forskjeller mellom vurderings-settinger,
- lovverket i det landet der testingen finner sted,
- de eksisterende nasjonale retningslinjer og standarder for praksis gitt av profesjonelle psykologiske sammenslutninger og foreninger,
- forskjeller ved vurdering av individer, i motsetning til vurdering av grupper,
- forskjeller ved testens setting (opplæringsrelatert, klinisk, arbeidsrelatert o.a. vurdering),
- hvem testresultatene primært rettes mot (f.eks. de(n) som tar testen, deres foreldre eller foresatte, de(n) som utvikler testen, en arbeidsgiver eller annen tredjepart),
- forskjeller ved bruken av testresultatene (f.eks. for å ta avgjørelser, som i seleksjon eller for å gi informasjon til støtte for rådgivning eller veiledning), og
- variasjoner i hvilken grad situasjonen gir anledning til å kontrollere riktigheten av tolkninger i lys av senere informasjon, og revidere disse etter behov.

### **Kunnskap, Forståelse og Ferdighet**

Kunnskap, forståelse og ferdighet er grunnleggende for alle typer testbrukerkompetanse. Type innhold og detaljnivå vil nok variere mellom ulike land, bruksområder og etter kompetansenivået nødvendig for å bruke en bestemt test.

Retningslinjene inneholder ikke detaljerte beskrivelser av disse. Når Retningslinjene blir anvendt i spesifikke situasjoner, så vil den relevante kunnskap, ferdighet, evne og andre personlige karakteristika måtte spesifiseres. Slik spesifisering er en del av kontekstualiseringsprosessen, der generelle retningslinjer utvikles til spesifikke standarder. Hovedområdene som beskrivelser av kunnskap, forståelse og ferdighet må dekke som følger.

### *Relevant teoretisk kunnskap*

Dette inkluderer:

- kunnskap om grunnleggende psykometriske prinsipper og prosedyrer, og tekniske krav til tester (f.eks. reliabilitet, validitet, standardisering),
- nok kunnskap om tester og målemetoder til å kunne forstå testresultater riktig,
- kunnskap om og forståelse av relevante teorier om evner og evnemodeller, personlighet eller andre psykologiske begreper, eller av psykopatologi, som er nødvendig for å kunne informere riktig om valg av tester og tolke resultater, og
- kunnskap om tester og testdistributører relevant til eget praksisområde.

### *Praktiske kunnskaper og ferdigheter*

Disse inkluderer:

- kunnskaper og ferdigheter relaterte til spesifikke vurderingsprosedyrer eller instrumenter, inklusiv bruken av datamaskinbaserte vurderingsprosedyrer,
- spesialiserte kunnskaper om og praktiske ferdigheter assosiert med å bruke de testene som er innenfor den enkeltes repertoar av vurderingsinstrumenter, og
- kunnskap om og forståelse for begrepet eller begrepene som danner grunnlaget for test-skårene, der dette er viktig for at valide konklusjoner kan trekkes fra test-resultatene.

Retningslinjene dekker:

### *Generelle personlige oppgaverelaterte ferdigheter*

Dette inkluderer:

- utførelse av relevante aktiviteter som testadministrering, rapportering, og tilbakemelding til de som blir testet og andre klienter,
- nødvendige muntlige og skriftlige kommunikasjonsferdigheter for å kunne forberede de som skal testes, testadministrering, rapportering av testresultater og interaksjon med relevante andre (f.eks. foreldre eller organisasjonens planleggere), og
- nødvendige interpersonlige ferdigheter i å forberede de som skal testes, testadministrering og tilbakemelding av testresultater.

### *Kunnskap og ferdigheter om kontekst*

Dette inkluderer:

- å vite når man skal og ikke skal bruke tester,
- å vite hvordan man skal integrere testing med andre mindre formelle deler av vurderingssituasjonen (f.eks. anamnestic data, ustrukturert intervju, referanser osv.),
- kunnskap om aktuelle profesjonelle, rettslige og etiske spørsmål i forhold til testbruk, og om deres praktiske implikasjoner for testbruk.

### *Testhåndteringsferdigheter*

Dette inkluderer:

- kunnskap om regler for opptreden og god praksis relatert til testbruk, testdata, å gi tilbakemeldinger, å produsere og oppbevare rapporter, oppbevaring av og ansvar for testmaterialer og testdata, og
- kunnskap om den sosiale, kulturelle og politiske kontekst som testen blir brukt i, og på hvilke måter slike faktorer evt. kan påvirke resultatene, deres tolkning og hvordan de blir brukt.

### *Ferdigheter i håndtering av forskjellige situasjoner*

Dette inkluderer:

- kunnskap om hvordan håndtere problemer, vansker og avvik fra rutiner,
- kunnskap om hvordan håndtere testtakerens spørsmål under testadministreringen osv., og
- kunnskap om hvordan håndtere situasjoner der testen potensielt kan misbrukes og tolkningen av skårene kan misforstås.

# 1. TA ANSVAR FOR ETISK TESTBRUK

*Kompetente testbrukere bør:*

## 1.1 Opptre på en profesjonell og etisk forsvarlig måte

- 1.1.1 Støtte aktivt og opprettholde profesjonelle og etiske standarder.
- 1.1.2 Ha en arbeidsrelatert forståelse av aktuelle profesjonelle og etiske spørsmål og debatter relatert til bruken av tester i deres bruksområde.
- 1.1.3 Implementere en eksplisitt politikk ang. testing og testbruk.<sup>3</sup>
- 1.1.4 Sikre at mennesker som arbeider for eller med tester følger hensiktsmessige profesjonelle og etiske atferdsnormer.
- 1.1.5 Kommunisere med passende hensyn til testtakeren og andre relevante parter,
- 1.1.6 Representere tester og testing på en positiv og balansert måte i kommunikasjon med og gjennom media.
- 1.1.7 Unngå situasjoner der de kan ha, eller kan betraktes som å ha, egeninteresse i vurderingens resultat, eller der vurderingen kan skade forholdet til klienten.

## 1.2 Sikre egen kompetanse i testbruk

- 1.2.1 Arbeide innenfor grensene av vitenskapelige prinsipper og dokumentert erfaring.
- 1.2.2 Formulere og opprettholde høye personlige standarder for kompetanse.
- 1.2.3 Kjenne til egne begrensninger vedrørende kompetanse, og virke innenfor disse grensene.
- 1.2.4 Holde seg ajour med relevante endringer og fremskritt i forhold til testene som brukes, og til testutvikling, inkl. endringer i lovverk og politikk som kan påvirke tester og testbruk.

## 1.3 Ta ansvar for egen bruk av tester

- 1.3.1 Kun tilby test-tjenester og kun bruke tester som de er kvalifiserte for.
- 1.3.2 Ta ansvaret for valget av testene som brukes, og for tilrådinger som blir gitt.
- 1.3.3 Gi klar og tilstrekkelig informasjon til deltakere i testprosessen om de etiske prinsipper og offentlige reguleringer som gjelder psykologisk testing.
- 1.3.4 Sikre at hensikten med kontrakten mellom testtakeren og testeren er klar og forstått.<sup>4</sup>
- 1.3.5 Være oppmerksom på evt. utilsiktede konsekvenser av testbruk.
- 1.3.6 Søke å unngå å gjøre skade på eller forårsake ubehag for de involverte i testprosessen.

<sup>3</sup> Et eksempel på skissert politikk følger som Vedlegg A.

<sup>4</sup> Et eksempel på "kontrakt" mellom testbruker og testtaker følger som Vedlegg B.

## **1.4 Sikre at testmaterialer oppbevares sikkert**

- 1.4.1 Sikre sikker oppbevaring av, og kontrollere tilgang på testmaterialer.
- 1.4.2 Respektere copyright-lover og overenskomster som finnes ang. testen, inkl. forbud mot kopiering eller forsendelse av materialer på elektronisk eller annen måte til andre personer, om de er kvalifiserte eller ikke.
- 1.4.3 Beskytte testens integritet ved ikke å trene individer på selve testmateriale eller annet øvingsmateriale som kan innvirke urettmessig på deres testprestasjoner.
- 1.4.4 Sikre at test-teknikker ikke beskrives offentlig på en slik måte at deres nytteverdi forringes.

## **1.5 Sikre at testresultater behandles konfidensielt**

- 1.5.1 Spesifisere hvem som skal få adgang til resultater, og definere nivåer av konfidensialitet.
- 1.5.2 Forklare nivåer av konfidensialitet til individer før tester administreres.
- 1.5.3 Avgrense tilgang på resultater til de som har rett til å vite dette.
- 1.5.4 Få tak i relevant samtykke før resultatene gis videre til andre.
- 1.5.5 Beskytte arkiverte data slik at bare de som har rett til å ha adgang, kan få tak i det.
- 1.5.6 Etablere klare retningslinjer mht. hvor lenge testdata skal arkiveres.
- 1.5.7 Fjerne navn og andre personlige identifiseringstegn fra databaser over resultater som arkiveres for forskningsbruk, utvikling av normer eller andre statistiske formål.

## 2. FØLGE GOD PRAKSIS VED BRUK AV TESTER

### 2.1 Evaluere den potensielle nytten av testing i en vurderingssituasjon

*Kompetente testbrukere skal:*

- 2.1.1 Produsere en logisk begrunnelse for bruken av tester.
- 2.1.2 Sikre at der har blitt foretatt en grundig analyse av klientens behov, grunner til henvisning, eller av den diagnostiske kategori, tilstand eller stilling som vurderingen brukes i forbindelse med.
- 2.1.3 Forsikre seg at de kunnskaper, evner, ferdigheter, ressurser eller andre karakteristika som testene er ment til å måle, korrelerer med relevante atferder i den kontekst som det senere trekkes konklusjoner om.
- 2.1.4 Lete etter andre relevante utfyllende informasjonskilder.
- 2.1.5 Vurdere fordelene og ulempene ved å bruke tester sammenlignet med andre informasjonskilder.
- 2.1.6 Sikre at alle andre tilgjengelige informasjonskilder også blir brukt.

### 2.2 Velge teknisk godt utformede tester som passer til situasjonen

*Kompetente testbrukere skal:*

- 2.2.1 Undersøke aktuell informasjon som dekker spennvidden av potensielt relevante tester (f.eks. fra prøveeksemplarer, uavhengige omtaler, ekspertuttalelser) før man velger testen man skal bruke.
- 2.2.2 Se til at testens tekniske og brukerdokumentasjon inneholder nok informasjon til å kunne evaluere følgende:
  - a) rekkevidde eller dekning og representativitet mht. testens innhold, egnede normgrupper, innholdets vanskelighetsgrad osv.,
  - b) nøyaktighet i måling og demonstrert reliabilitet mht. relevante populasjoner,
  - c) validitet (demonstrert mht. relevante populasjoner) og relevans for dens nødvendige bruk,
  - d) frihet fra systematisk skjevhet i forhold til testtaker-målgruppene,
  - e) at de som involveres i bruken kan godta testen, inkl. opplevd rettferdighet og relevans,
  - f) praktisk anvendbarhet, inkl. tidsbehov, kostnader og ressursbehov.
- 2.2.3 Unngå bruk av tester som har inadekvat eller uklar støtte i teknisk dokumentasjon.
- 2.2.4 Bruke tester kun til formål der relevante og passende validitetsbevis er tilgjengelig.
- 2.2.5 Unngå å bedømme en test bare på grunnlag av dens førsteinntrykk, testbruker-anbefalinger, eller råd fra de som har økonomisk interesse i den.
- 2.2.6 Svare på spørsmål fra relevante interesserte parter (f.eks. testtakere, foreldre, bedriftsledere) ved å gi nok informasjon til at de kan forstå hvorfor testen ble valgt.



### 2.3 Overveie i tilstrekkelig grad spørsmål om rettferdighet i testing

*Når individer fra forskjellige grupper skal testes (f.eks. grupper som har forskjellige kjønn, kulturbakgrunn, utdanning, etnisk opprinnelse eller alder), skal kompetente testbrukere gjøre det de rimeligvis kan for å sikre at:*

- 2.3.1 Testene er uten skjevheter og passer til de forskjellige grupper som skal testes.
- 2.3.2 Begrepene som vurderes er meningsfulle i hver av gruppene representert.
- 2.3.3 Dokumentasjon er tilgjengelig om mulige gruppeforskjeller i prestasjon på testen.
- 2.3.4 Dokumentasjon relatert til forskjeller i fungering på bestemte testledd (DIF) er tilgjengelig, der dette er relevant.
- 2.3.5 Det finnes validitetsdokumentasjon til støtte for hvordan testen tenkes brukt i de forskjellige gruppene.
- 2.3.6 Følger av gruppeforskjeller som ikke er relevante for hovedformålet (f.eks. forskjeller i motivasjon til å svare, eller leseferdighet) er minimaliserte.
- 2.3.7 Retningslinjer i forhold til rettferdig bruk av tester i alle tilfelle tolkes innenfor konteksten av lokal politikk og lovverk.<sup>5</sup>

*Når testing foregår på flere enn ett språk (innenfor samme eller mellom forskjellige land <sup>6</sup>, skal kompetente testbrukere gjøre det de rimeligvis kan for å sikre at:*

- 2.3.8 Hvert språk- eller hver dialektversjon har vært utviklet ved bruk av streng metodologisk prosedyre som oppfyller kravene til best praksis.
- 2.3.9 Utviklerne har tatt hensyn til spørsmål om innhold, kultur og språk.
- 2.3.10 Testadministratorene kan kommunisere klart i det språket som testen skal administreres i.
- 2.3.11 Testtakerens kompetansenivå i det språket som testen skal administreres i, fastslås systematisk og den passende språkversjonen administreres, eller tospråklig vurdering utføres, hvis nødvendig.

*Når tester skal brukes med mennesker med funksjonshemninger, skal kompetente testbrukere gjøre det de rimeligvis kan for å sikre at:*

- 2.3.12 Råd søkes fra relevante eksperter om de potensielle effekter av forskjellige funksjonshemninger på testprestasjoner.
- 2.3.13 Potensielle testtakere konsulteres og deres behov og ønsker tas nødvendigvis i betraktning.
- 2.3.14 Adekvat tilrettelegging gjøres når testtakere inkluderer mennesker med nedsatt hørsel, syn eller motoriske ferdigheter, eller andre funksjonshemninger (f.eks. lærevansker, dysleksi).

<sup>5</sup> Retningslinjene i denne delen fokuserer på det som er "best praksis". Imidlertid, i mange land må spørsmål om rettferdig bruk av tester ta i betraktning nasjonalt lovverk (f.eks. Disabilities Act, 1990 i USA el. Race Relations Act, 1976 i UK.).

<sup>6</sup> Retningslinjene forholder seg ikke bare til forskjellige nasjonale språk og dialekter, men også til spesielle former for kommunikasjon slik som tegnspråk, brukt til å overvinne følgene av ulike typer funksjonshemning.

- 2.3.15 Bruk av alternative vurderingsprosedyrer, heller enn modifisering av tester, blir overveid (f.eks. andre, mer passende tester, eller alternative strukturerte former for vurdering).
- 2.3.16 Relevante profesjonelle råd søkes hvis graden av nødvendig modifisering til bruk for de funksjonshemmede er utenfor testbrukerens erfaringsområde.
- 2.3.17 Modifiseringer, når disse er nødvendige, skreddersys til funksjonshemningens type og er utformet for å minimalisere effekten på skårenes validitet.
- 2.3.18 Informasjon om type evt. modifiseringer på en test eller testprosedyre gis til de som tolker eller bruker testskårene, når tilbakeholdelse av slik informasjon ellers kunne resultere i skjevheter i tolkningen eller en urettferdig bestemmelse.

## 2.4 Gjør nødvendige forberedelser forut for testing

*Kompetente testbrukere skal gjøre det de rimeligvis kan for å:*

- 2.4.1 Gi relevante parter rett tid, klar informasjon om testingens formål, måter de kan forberede seg best til testingen på, og prosedyrene som skal følges.
- 2.4.2 Gi testtakerne informasjon om hvilke språklige eller dialektiske grupper som testen anses å passe til.
- 2.4.3 Sendte testtakerne godkjente øvelses-, prøve-, eller forberedelsesmaterialer der disse er tilgjengelige og der dette er i tråd med anbefalt praksis for de testene det gjelder.
- 2.4.4 Klart og tydelig forklare testtakerne deres rettigheter og ansvar.<sup>7</sup>
- 2.4.5 Få testtakernes eksplisitte samtykke, eller samtykke fra deres foresatte eller representanter, før noe testing utføres.
- 2.4.6 Forklare, når testing er valgfritt, konsekvensene av å ta eller ikke ta testen til relevante parter slik at de kan gjøre et informert valg.
- 2.4.7 Gjøre de nødvendige praktiske forberedelser, ved å forsikre seg om at:
  - a) forberedelser er i tråd med de som spesifiseres i utgiverens testmanual,
  - b) lokalene og fasilitetene for testing har vært avtalt god tid i forveien, og det fysiske miljøet er tilgjengelig, trygt, stille, fritt for avledninger og passende til formålet,
  - c) tilstrekkelig materialer er tilgjengelige og har vært kontrollert mht. å forsikre at ingen tegn fra forrige testtaker står igjen i hefter eller på svarark,
  - d) medarbeidere som involveres i administreringen er kompetente,
  - e) nødvendige hensyn har vært tatt når testingen gjelder personer med funksjonshemninger.<sup>8</sup>
- 2.4.8 Forutsi evt. sannsynlige problemer og møte dem ved nøye forberedelse av materialer og instruksjoner.

<sup>7</sup> Se Vedlegg B.

<sup>8</sup> Se Vedlegg C.

## 2.5 Administrere testene på riktig måte

*Den kompetente testbruker skal:*

- 2.5.1 Etablere kontakt med testtakerne ved å ønske dem velkommen og informere dem på en positiv måte.
- 2.5.2 Handle i retning av å redusere testtakerens angst og unngå å skape eller forsterke unødvendig angst.
- 2.5.3 Sikre at potensielle kilder til avledning (f.eks alarmer på klokker, mobiltelefoner, personsøkere) er fjernet.
- 2.5.4 Sikre at testtakerne har nødvendig materiale for å kunne ta testen, før den begynner.
- 2.5.5 Administrere tester under passende kontrollerte forhold.
- 2.5.6 Når det er mulig, administrere testinstruksjoner i testtakernes morsmål, selv om testens innhold er ment å kunne måle kunnskap eller ferdigheter på et annet språk.
- 2.5.7 Følge strengt de prosedyrer og instruksjoner spesifisert i testmanualen, mens man foretar rimelige justeringer for personer med funksjonshemninger.
- 2.5.8 Lese instruksjoner på en klar og rolig måte.
- 2.5.9 Gi nok tid for eksempler til å fullføres.
- 2.5.10 Observere og notere avvik fra testprosedyrer.
- 2.5.11 Ta og notere responstider nøyaktig, der dette gjelder.
- 2.5.12 Sikre at alt utstyr kontrolleres på slutten av hver testøkt.
- 2.5.13 Administrere tester i bolker som gir rom for adekvate og passende nivåer av kontroll av både testopptaket og testtakernes identitet.
- 2.5.14 Sikre at de som assisterer ved administreringen har hatt riktig opplæring.
- 2.5.15 Sikre at testtakere ikke forlates uten tilsyn eller blir utsatt for avledende aktiviteter i en testøkt med tilsyn.
- 2.5.16 Gi nødvendig assistanse til testtakere som viser tegn til større ubehag eller angst enn forventet.

## 2.6 Skåre og analysere testresultater nøyaktig

*Kompetente testbrukere skal:*

- 2.6.1 Følge standardiserte skåringsprosedyrer nøyaktig.
- 2.6.2 Regne om passende råskåre-konverteringer til andre relevante typer skalaer.
- 2.6.3 Velge skalatyper relevante til den planlagte bruken av testskårene.
- 2.6.4 Kontrollere skåre skala-omregninger og andre beregningsprosedyrer for riktighet.
- 2.6.5 Sikre at ikke-valide konklusjoner ikke trekkes på grunnlag av sammenligninger av skårer med normer som ikke er relevante for personene som testes, eller som er ukurante.
- 2.6.6 Regne ut, der det kan passe, sammenlagte skårer ved bruk av standard-formularer og ligninger.

- 2.6.7 Bruke prosedyrer til å få et overblikk over testresultater, for å kunne få øye på usannsynlige eller urimelige skårer.
- 2.6.8 Skrive i rapporter hva skalaer består av på en klar og nøyaktig måte, og identifisere klart hvilke normer, typer skalaer, og ligninger som er brukt.

## **2.7 Tolke resultater på en passende måte**

### *Kompetente testbrukere skal:*

- 2.7.1 Ha en god profesjonell forståelse av testens teoretiske eller begrepsmessige grunnlag, tekniske dokumentasjon og veiledning for bruk og tolkning av skala-skårene.
- 2.7.2 Ha en god forståelse av skalaene som er brukt, karakteristika ved norm- eller sammenligningsgrupper, og skårenes begrensninger.
- 2.7.3 Handle i retning av å minimalisere effektene på tolkning av testen, som evt. fordommer testens tolker kan ha mot medlemmer av testtakerens kulturgruppe.
- 2.7.4 Bruke passende norm- eller sammenligningsgrupper der disse er tilgjengelige.
- 2.7.5 Tolke resultatene i lys av tilgjengelig informasjon om personen som blir testet (inkl. alder, kjønn, utdanning, kultur o.a. faktorer), med nødvendig hensyn til testens tekniske begrensninger, vurderingens kontekst, og behovene til de som har legitim interesse i prosessens resultat.
- 2.7.6 Unngå å overgeneralisere resultatene på én test til trekk eller menneskelige karakteristika som ikke måles av testen.
- 2.7.7 Ta i betraktning, ved tolkning av skårene, hver skala sin reliabilitet, feilmåling og andre kvaliteter som kunne ha minsket eller forhøyet resultatene på en kunstig måte,
- 2.7.8 Gi nødvendig overveielse til tilgjengelig dokumentasjon ang. validitet, mht. begrepet som blir målt for medlemmer av testtakerens relevante demografiske grupperinger (f.eks. kultur, alder, sosial klasse og kjønn).
- 2.7.9 Bruke bestått/ikke bestått-skårer (til avgrensning) i tolkning av tester kun når dokumentasjon for validiteten av bestått-skårene er tilgjengelig og støtter slik bruk.
- 2.7.10 Være klar over negative sosiale stereotypiske syn som kan gjelde medlemmer av testtakerens gruppe (f.eks. kulturgruppe, alder, sosial klasse og kjønn) og unngå å tolke tester på en måte som opprettholder slike stereotypier.
- 2.7.11 Ta i betraktning evt. individuelle eller gruppevariasjoner fra standardprosedyrer i testadministrering.
- 2.7.12 Ta i betraktning evt. bevis for forhåndserfaring med testen der det finnes data tilgjengelig i forhold til effekten av slik erfaring på testprestasjoner.

## 2.8 Kommunisere resultatene klart og presist til relevante andre

*Kompetente testbrukere skal:*

- 2.8.1 Identifisere passende parter som legitimt kan motta testresultater.
- 2.8.2 Med informert samtykke fra testtakerne eller deres lovlige representanter, produsere skriftlige eller muntlige rapporter for relevante interesserte parter.
- 2.8.3 Sikre at rapportenes tekniske og språklige nivå passer til mottakernes forståelsesnivå.
- 2.8.4 Gjøre det klart at testdata representerer kun én informasjonskilde og alltid bør betraktes sammen med annen informasjon.
- 2.8.5 Forklare hvordan viktigheten av testresultatene bør vektlegges i forhold til annen informasjon om personene som vurderes.
- 2.8.6 Bruke en form og struktur for rapporter som passer til vurderingens kontekst.
- 2.8.7 Når det passer, gi informasjon til de som skal ta avgjørelser om hvordan resultater kan brukes til å ta informerte avgjørelser.
- 2.8.8 Forklare og støtte bruken av testresultater som blir brukt til å klassifisere mennesker i kategorier (f.eks for diagnostiske formål eller for stillingsplassering).
- 2.8.9 Inkludere i skriftlige rapporter en klar oppsummering, og når relevant, spesifikke forslag.
- 2.8.10 Gi muntlige tilbakemeldinger til testtakere på en konstruktiv og støttende måte.

## 2.9 Gjennomgå testens egnethet og dens bruk

*Kompetente testbrukere skal:*

- 2.9.1 Monitorere og gjennomgå med jevne mellomrom de populasjoner av individer som blir testet og evt. kriteriemål som blir brukt.
- 2.9.2 Monitorere tester for å se etter tegn på negative effekter.
- 2.9.3 Være klar over behovet for å reevaluere bruken av en test hvis endringer blir gjort i dens form, innhold eller administreringsmåte.
- 2.9.4 Være klar over behovet for å reevaluere validitetsdokumentasjonen hvis en tests bruksformål blir endret.
- 2.9.5 Der det er mulig, prøve å validere tester for det de brukes til, eller delta i formelle valideringsstudier.
- 2.9.6 Der det er mulig, assistere i å oppdatere informasjon ang. testens normer, reliabilitet og validitet ved å forsyne testens utviklere, foreleggere eller forskere med relevant testdata.

## REFERANSER

- American Educational Research Association, American Psychological Association, & National Council on Measurement in Education (1985). *Standards for Educational and Psychological Testing*. Washington DC: American Psychological Association.
- Bartram, D. (1995) The Development of Standards for the Use of Psychological Tests in Occupational Settings.: The Competence Approach. *The Psychologist*, May, 219-223.
- Bartram, D. (1996) Test Qualifications and Test Use in the UK: The Competence Approach. *European Journal of Psychological Assessment*, 12, 62-71.
- Canadian Psychological Association. (1987). *Guidelines for Educational and Psychological Testing*. Ottawa: Canadian Psychological Association.
- Eyde, L. D., Moreland, K. L. & Robertson, G. J. (1988). *Test User Qualifications: A Data-Based Approach to Promoting Good Test Use*. Report for the Test User Qualifications Working Group. Washington DC: American Psychological Association.
- Eyde, L. D., Robertson, G. J., Krug, S. E. Et al. (1993) *Responsible Test Use: Case Studies For Assessing Human Behaviour*. Washington DC: American Psychological Association.
- Fremer, J., Diamond, E. E. & Camara, W. J. (1989). Developing a Code of Fair Testing Practices in Education. *American Psychologist*, 44, 1062-1067.
- Hambleton, R. (1994) Guidelines for adapting educational and psychological tests: A progress Report. *European Journal of Psychological Assessment*, 10, 229-244.
- Joint Committee on Testing Practices. (1988). *Code of Fair Testing Practices in Education*. Washington DC: Joint Committee on Testing Practices.
- Kendall, I., Jenkinson, J., De Lemos, M. & Clancy, D. (1997). *Supplement to Guidelines for the use of Psychological Tests*. Australian Psychological Society.
- Moreland, K.L., Eyde, L. D., Robertson, G. J., Primoff, E. S. & Most, R. B. (1995). Assessment of Test User Qualifications: A Research-Based Measurement Procedure. *American Psychologist*, 50, 14-23.
- Schafer, W. D. (1992). *Responsibilities of Users of Standardized Tests: RUST Statement Revised*. Alexandria, VA: American Association for Counseling and Development.
- Van de Vijver, F. & Hambleton, R. (1996). Translating tests: some practical guidelines. *European Psychologist*, 1, 89-99.

## **VEDLEGG A: RETNINGSLINJER FOR EN SKISSERT POLITIKK FOR TESTING**

Følgende retningslinjer forholder seg til behovet for at organisasjoner tar sin testpolitikk opp til systematisk vurdering og for å sikre at alle involverte er klare over hva politikken består i. Behovet for en klar politikk ang. testing er ikke begrenset til store organisasjoner. Små og mellomstore foretak som bruker testing, så vel som store, bør være opptatte av testpolitikk på samme måte som de er opptatt av helse og sikkerhet, likestilling, funksjonshemmede og andre områder relatert til god praksis når det gjelder styring, behandling og personalpolitikk.

Selv om følgende hensyn eller krav kan trenge justering for bruk ved individuelle testbrukere som opererer alene i profesjonell praksis, er det fortsatt viktig at de har en klar forståelse av egen politikk som de kan kommunisere til andre.

En testpolitikk utformes for å kunne:

- sikre at personlige og organisatoriske mål oppfylles,
- sikre at potensiell misbruk unngås,
- demonstrere intensjonen om god praksis,
- sikre at testbruk passer til formålet,
- sikre at tester ikke diskriminerer urettferdig,
- sikre vurderinger basert på omfattende, relevant informasjon,
- sikre at tester brukes kun av kvalifisert personell.

En testpolitikk vil måtte dekke de fleste, hvis ikke alle de følgende punkter:

- riktig testbruk,
- sikkerhet rundt testutstyr og testskårer,
- hvem kan administrere, skåre og tolke tester,
- nødvendige kvalifikasjoner hos de som skal bruke testene,
- opplæring for testbrukere,
- forberedelse for testtakere,
- tilgang på utstyr og sikkerhet,
- tilgang på testresultater og spørsmål om taushetsplikt mht. testskårer,
- tilbakemelding om resultater til testtakere,
- ansvar ovenfor testtakere før, under og etter testopptaket,
- ansvar og plikter hos hver enkelt testbruker.

Enhver politikk må revurderes regelmessig og oppdateres etter som utvikling i testing eller endringer i praksis skjer.

Relevante parter trenger å ha tilgang til, og bli informert om testpolitikken. Ansvaret for enhver organisasjons testpolitikk bør være hos en kvalifisert testbruker som har den nødvendige autoritet til å sikre utøvelsen av og oppslutning om politikken.



## VEDLEGG B: RETNINGSLINJER FOR UTVIKLING AV KONTRAKTER MELLOM PARTER INVOLVERT I TESTPROSESSEN

Kontrakter mellom testbrukeren og testtakeren bør være i tråd med god praksis, lovverk og testbrukerens politikk for testing. Følgende fremmes som et eksempel på den type punkter som en slik kontrakt kan innbefatte. Detaljene vil variere avhengig av vurderingskonteksten (f.eks om det gjelder arbeidslivet, opplæring, klinisk praksis, politiarbeid) og lokale eller nasjonale regulativer og lover.

Kontrakter mellom testbruker, testtaker og andre parter er ofte implisitte og uuttalte (i hvert fall delvis). Å gjøre klart de forskjellige forventninger, roller og ansvarsforhold hos alle parter kan bidra til å unngå misforståelser, skade og rettsstvister.

Testbrukeren vil på sin side forsøke å:

- b.1 informere testtakere om deres rettigheter ang. hvordan deres testskårer vil bli brukt og deres rettigheter ang. tilgang til dem<sup>9</sup>,
- b.2 gi adekvat forhåndsvarsel ang. evt. kostnader i testprosessen, hvem som har ansvaret for dekning av disse, og når betalingen forfaller,
- b.3 behandle testtakerne med høflighet, respekt og nøytralitet uansett rase, kjønn, alder, funksjonshemning osv.,
- b.4 bruke tester av bevist kvalitet, som passer til testtakerne, og som passer til vurderingens formål,
- b.5 informere testtakerne før testing om formålet med vurderingen, testens type, hvem testresultatene vil rapporteres til og hvordan resultatene planlegges brukt,
- b.6 gi forhåndsvarsel om når testen vil bli administrert, og når resultater vil kunne være tilgjengelige, og om testtakerne eller andre kan få kopier av testen, deres utfylte svarark, eller deres skårer<sup>10</sup>,
- b.7 la en opplært person administrere testen og la resultatene bli tolket av en kvalifisert person,
- b.8 sikre at testtakerne vet om en test er valgfri og, når den er det, konsekvensene av å ta eller ikke ta testen,
- b.9 sikre at testtakere forstår evt. under hvilke forhold de kan ta testen om igjen, ha testen skåret på nytt eller ha skårene annullerte,
- b.10 sikre at testtakere vet at de får resultatene forklart dem så snart som mulig etter testopptaket ved bruk av lettfattelige uttrykk,

<sup>9</sup> Lovverk varierer land imellom på dette punkt. F.eks gir den nåværende UK Data Protection Act rettigheter om tilgang til data oppbevart på datamaskin, som er forskjellige fra data skrevet på papir.

<sup>10</sup> Mens tester og svarark normalt ikke gis videre til andre, er det noe variasjon land imellom mht. praksis i forhold til hva testtakere el. andre får lov til å ha. Imidlertid er det mye større variasjon i testtakeres forventninger mht. hva de vil få. Det er viktig at kontrakter gjør det klart hva de ikke får, så vel som hva de får.

- b.11 sikre at testtakere forstår at deres resultater er konfidensielle i den grad lovverket og god praksis tillater det,
- b.12 informere testtakere som har tilgang til egne resultater, og under hvilke forhold skårer gis videre til andre,
- b.13 sikre at testtakere er kjent med prosedyrer for å klage eller ta opp problemer.

Testbrukeren skal informere testtakere om at de forventes å:

- b.14 behandle andre med høflighet og respekt gjennom testprosessen,
- b.15 spørre før testing hvis de er usikre på hvorfor testen skal administreres, hvordan den skal administreres, hva som blir forlangt av dem og hva som vil skje med resultatene,
- b.16 informere en egnet person om evt. forhold som de tror kunne gjøre testresultatene ugyldige, eller som de kunne ønske ble tatt i betraktning,
- b.17 følge testadministratørens instruksjoner,
- b.18 være klar over konsekvensene av ikke å ta en test hvis de velger ikke å ta den, og være forberedt på å ta de konsekvensene,
- b.19 sikre at, hvis de blir avkrevd betaling for noe av tjenestene ved testing, de betaler innen den avtalte datoen.

## VEDLEGG C: MOMENTER TIL OVERVEIELSE NÅR MAN FORBEREDER TESTING AV MENNESKER MED FUNKSJONSHEMNING

Det trengs atskillig omtanke og ekspertise når måten å administrere en test på må endres for å tilpasse den til funksjonshemmedes behov. Som alltid må lokalt og nasjonalt lovverk og praksis<sup>11</sup> tas i betraktning, og individets rettigheter ang konfidensialitet må respekteres. Når informasjon søkes ang. typer og nivåer av funksjonshemning bør spørsmålene angå kun informasjon relatert til hver persons evne til å delta i aktiviteter nødvendige til å kunne fullføre testen. Særlig forsiktighet bør utvises i forhold til testing i arbeidslivet.<sup>12</sup>

Det finnes ingen enkel tommelfingerregel som kan brukes for å sikre at en test administreres rettferdig for personer med alle typer funksjonshemning. Det er et spørsmål om profesjonell vurdering, om det er å foretrekke å bruke en alternativ evalueringsform, eller å modifisere testen eller dens måte å administreres på. I praksis er det sjelden mulig å normere modifiserte tester på et stort nok utvalg personer med tilsvarende funksjonshemninger for å kunne sikre testens sammenlignbarhet med den standardiserte versjonen. Imidlertid der data finnes om f.eks effekten av å endre tidsfrister, bruk av blindeskrift eller audiokassett-versjoner av tester, bør slike data veilede brukeren i å gjøre de nødvendige justeringer. Om fullstendig standardisering av en modifisert versjon evt. ikke er mulig bør pilottesting på små utvalg av individer utføres der dette kan la seg gjøre i praksis.

Gitt mangelen på informasjon om prestasjoner til personer med funksjonshemninger på tester (modifiserte eller ikke), er det ofte mer passende at testresultater blir brukt på en mer kvalitativ måte. De kan brukes til å gi en indikasjon om trekket som blir vurdert (evne, motivasjon, personlighet osv.), som kan utfylles og støttes av informasjon samlet ved bruk av andre metoder.

For individuell vurdering kan den som foretar dette vanligvis tilpasse vurderingsprosedyrene til ferdighetene til personen som blir vurdert. Imidlertid reiser særlige spørsmål seg i testsituasjoner i gruppe (f.eks for stillingsutvelgelse). Her kan det være praktiske vansker ved å skulle variere administrasjonsmåte for visse individer i en gruppeadministrasjonssetting. Videre kan alle parter betrakte forskjeller i behandling som urettferdige. F.eks hvis mer tid gis for å fullføre testen, kan de funksjonshemmede være klar over at de behandles ”forskjellig”, og de uten funksjonshemning kan føle at den ekstra tiden gir en urettferdig fordel

<sup>11</sup> I USA f.eks må oppmerksomhet gis til bestemmelser i *Americans with Disabilities Act (1990)*. I UK spesifiserer *Disability Discrimination Act (1995)*, *Employment Code of Practice*: “arbeidsgivere kreves å revidere tester – el. måten resultater av slike tester vurderes på – for å ta i betraktning spesifikke funksjonshemmede kandidater.”

<sup>12</sup> For detaljert veiledning om dette i USA, se Eyde, Nestor, Heaton & Nelson (1994).

Råd om spesielle behov kan vanligvis fås fra relevante funksjonshemmedes organisasjoner så vel som fra de individuelle testtakerne. Det er generelt hensiktsmessig (der loven tillater det) å spørre personene direkte på en ikke-truende og støttende måte, om det er evt. hensyn som bør tas i betraktning<sup>13</sup>. I mange tilfelle vil en slik henvendelse gjør at passende modifiseringer kan gjøres i testopptakmiljøet, uten at det er nødvendig med endringer i selve testen.

Følgende oversiktsprotokoll gir en generell veiledning til prosessen ved å bestemme om testing bør modifiseres, og om hvordan man skal gjennomføre modifiseringen. Det kan hende at funksjonshemningen ikke bidrar til noe variasjon i testskårer, at den bidrar til en relevant variasjon i begrepet som måles, eller at den bidrar til variasjon irrelevant til begrepet. Ved første tilfelle er det ikke nødvendig med modifiseringer. Ved siste tilfelle bør modifiseringer rettes mot å fjerne den irrelevante kilden til variasjonen (ved passende modifisering av testvilkårene eller erstatning ved en mer passende test). Ved det andre tilfelle (begrepsrelevant variasjon) vil imidlertid modifisering av testen ha effekt på testskårenes relevans.

- c.1 Er det sannsynlig at funksjonshemningen vil ha effekt på testprestasjon?  
Mange personer har funksjonshemninger som ikke vil ha noe å si for testprestasjoner. I slike tilfelle ville det ikke være riktig å gjøre modifiseringer for dem.
- c.2 Hvis funksjonshemningen sannsynligvis vil ha effekt på testprestasjon, er det da effekten på prestasjon forholdsvis uviktig for det som skal måles? F.eks kan en person med gikt i hånden ha problemer på en test med tidsfrister som involverer skriving. Hvis evnen til å utføre manuelle oppgaver raskt er en del av det som måles, bør ikke testen endres. Men om formålet er å vurdere visuell responshastighet, ville en alternativ responsmåte være mer hensiktsmessig å bruke.
- c.3 Når den aktuelle funksjonshemning er forholdsvis uviktig mht. det som testen måler, men sannsynligvis vil påvirke individets testprestasjon, kan modifisering av testprosedyren overveies.
- c.4 Brukere bør alltid konsultere testmanualen og forleggeren for veiledning ang. modifisering og for informasjon ang. alternative former og prosedyrer.
- c.5 Brukere bør også konsultere relevante funksjonshemmedes organisasjoner for råd og veiledning om mulige implikasjoner av en spesifikk funksjonshemning, relevant litteratur eller dokumentasjon, og de typene tilpasninger som kan vise seg å være hensiktsmessige.
- c.6 Enhver modifisering av testen eller testadministreringsprosedyrer bør dokumenteres nøye i tillegg til resonnement bak modifiseringen.

<sup>13</sup> I UK tillegges Disability Discrimination Act (1995) også individet noe ansvar for å frembringe bevissthet om egne behov.



